

«ΛΟΓΟΣ ΘΡΗΝΗΤΙΚΟΣ ΣΤΑΜΚΟΥ ΔΑΚΟΥ»
ΑΝΩΝΥΜΟ ΣΤΙΧΟΥΡΓΗΜΑ ΤΟΥ ΙΖ' ΑΙΩΝΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στὰ κείμενα τῆς Μεταβυζαντινῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας (πού δρί-
ζεται ἀπό τὴν Ἑλβετικὴν Κωνσταντινουπόλεως ὡς τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος)
ἀνήκει κι ἓνα ἀνώνυμο στιχοῦργημα, τυπωμένο τὸ 1679, μὲ τίτλο ἐκτενῆ:
*Λόγος ἐγκωμιαστικὸς Ἦτοι θρηνητικὸς εἰς τὴν ἄωρον καὶ αἰφνίδιαν, μᾶλλον
δὲ φονικὴν ταφὴν τοῦ Ἐγγενεστάτου Ὁραιοτάτου τε καὶ Χαριεστάτου Νεανίου,
Κυρίου Κυρ Στάμκου Δάκου Υἱοῦ Μονογενοῦς τοῦ Κδρ Δήμκου Δάκου ἀπὸ τὰ
Σέρβια, τοῦ ἀδίκως φονευθέντος ὑπὸ ἀνημέρων, Αἰστών ἐν τῇ αὐτοῦ οἰκίᾳ κατὰ
τὸ Μεσονόκτιον. Ἐνετίησι. Παρὰ Βαλεντίνου τῷ Μορτάλη. ἄχθ'.* *Con licenza
de' Superiori* (σχ. 8ο μ., σελίδες, χωρὶς ἀρίθμησης, 14+2 λευκές)¹.

Τὸ κείμενο ἐκτείνεται σὲ διακοσίους ἐξήντα τέσσερες λαμβικούς 15συλ-
λάβους ὁμοιοκαταλήκτους στίχους, ὅπου—μὲ ἀποστροφές, πού συχνά δια-
τυπώνονται²— θρηνεῖται ὁ Στάμκος, γιὸς τοῦ Δήμκου, ἄδικα δολοφονημένος
στὰ Σέρβια³ τῆς Μακεδονίας, στὶς 20 Ἰανουαρίου 1678⁴, καὶ θαμμένος στὸν
περίβολο τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Κυριακῆς⁵. Ἀναφέρονται στοιχεῖα τῆς

1. Τὸ στιχοῦργημα παρουσίασε βιβλιογραφικῶς ὁ É m. L e g r a n d, *Bibliographie
Hellénique, ou description raisonnée des ouvrages publiés par les Grecs au dix-septième siècle.* Tome deuxième, Paris 1894, σ. 355-356. (Πρβλ. καὶ J. I r m s c h e r, *Bemerkungen zu
den Venezianer Volksbüchern, «Probleme der Neugriechischen Literatur».* III, Berlin 1960,
σ. 174). Σύντομο λόγος γι' αὐτὸ ἔκανε ὁ B. K n ö s, *L'Histoire de la Littérature Néo-grecque.*
La période jusqu'en 1821, Uppsala [1962], σ. 484.

2. Βλ. στ. 1-14, 29-30, 45-48, 151-162.

3. Βλ. Θ. Π α π α θ α ν α σ ί ο υ, *Τὸ μεσαιωνικὸν Φρούριον τῶν Σερβίων, Θεσσαλονίκη
1939.* Μ. Μ α λ ο ὕ τ α, *Τὰ Σέρβια. Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ ἐπισκόπησις, Θεσσαλονίκη
1956.* Τ ο ὕ Ἰ δ ί ο υ, *Τὰ Σέρβια (Συμπλήρωμα τῆς ἐκδόσεως 1956), Θεσσαλονίκη 1965.*
Ν. Δ ε λ ι α λ ῆ, *Κατάλογος σκευοφυλακίου Ἐκκλησίας Ἁγίας Κυριακῆς Σερβίων καὶ
Ἐπιγραφαί Ἱ. Μονῆς Ζιδανίου (Στανού). Μετὰ δύο εἰκόνων, Θεσσαλονίκη 1957.* Ἄ. Ξ υ γ-
γ ο π ο ὕ λ ο υ, *Τὰ Μνημεῖα τῶν Σερβίων, Ἀθήναι 1957.* Σ τ. Ἱ. Π α π α δ ο π ο ὕ λ ο υ, *Ἐκ-
παιδευτικὴ καὶ κοινωνικὴ δραστηριότητα τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας κατὰ τὸν τε-
λευταῖο αἰῶνα τῆς Τουρκοκρατίας, Θεσσαλονίκη 1970, σ. 196-201 (μὲ τὴν σχετικὴ βιβλιο-
γραφία).*

4. Βλ. στ. 27-28.

5. Βλ. στ. 33-34.

καταγωγῆς¹ καὶ τῆς οἰκογενειακῆς του ζωῆς², ἐξαίρεται ἡ ὁμορφιὰ καὶ ἡ κοινωνική του θέσις³ καὶ ὑπογραμμίζονται οἱ ἀρετές του⁴, γιὰ τὶς ὁποῖες καὶ θὰ ἀποκτήσῃ, κατὰ τὸν Στιχουργό, μιὰ θέσι στὸν Παράδεισο, ἀφοῦ ἀντήλλαξε ὅλα τὰ ἐπίγεια καλά του μὲ τὴν αἰωνία ἀνάπαυσι⁵.

Ἕνα πραγματικὸ περιστατικὸ ἀπετέλεσε τὸν πυρῆνα ἔργου, ποῦ ἔχει βασικὰ ἠθικοδιδασκτικὸ χαρακτήρα. Ὅμως ὁ ἀνώνυμος στιχουργός του— ποῦ φαίνεται ὅτι εἶχε κάποια μόρφωσι, ἰδιαίτερα ἐκκλησιαστική, ὅπως διαπιστώνεται ἀπὸ τὶς συχνὲς ἀναφορὲς σὲ χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς⁶— δὲν διακρίνεται γιὰ λογοτεχνικὴ αἴσθησι, παρὰ κάποιες ἐξαιρέσεις στίχων, ἰδίως στὶς ἀποστροφές⁷: καὶ αὐτὸ διαφαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν μετρικὴ σύστασι τῶν

1. Βλ. στ. 21.

2. Βλ. στ. 41-42, 121-123.

3. Βλ. στ. 17-20, 55-58, 125-126, 131-134, 164.

4. Βλ. στ. 43-44, 135-146, 167-174, 219-220.

5. Βλ. στ. 99-100, 181-192.

6. Βλ. πρὸ κάτω testimonia, κατὰ τὴν ἔκδοσι τοῦ κειμένου. Ἦς σημειωθῆ, μὲ τὴν εὐκαιρία, ὅτι ὁ στ. 261:

Ἀμήν, ἀμήν καὶ Γένοιτο, ὡς ψάλλ' ἡ Ἐκκλησία

εἶναι ἀντίστοιχος μὲ τὸν στ. 840

Ἀμήν, ἀμήν καὶ Γένοιτο, γένοιτο, γένοιτό μοι

ἀπὸ τὸ ποίημα τοῦ Ἐμμ. Γεωργιλά, Ἱστορικὴ Ἐξήγησις περὶ Βελισσαρίου (ἔκδ. Wagner).

7. Ἀναφέρω χαρακτηριστικὰ τοὺς στίχ. 1 κ.έ.:

*Λένδρα μ' ὅλα, θρηνήσετε, ἄνθη μου, μαρανθῆτε
καὶ σεῖς φυτὰ καὶ δρόκαρπα, τώρα ξεροζωθῆτε.
Γῆς, ἄλλαξε τὴν ὄψιν σου [.]
Βονὰ καὶ κάμποι, στρέψατε τὴν χαρὰν εἰς ἐλύπην,
ἀστέρες, πέσετε ἔς τὴν γῆν [.]
Καὶ σύ ἦλιε, σκοτείνιασε καὶ κοῦψε ἐδὰ τὸ φῶς σου.*

Πρέπει ὡστόσο νὰ σημειωθῆ ὅτι ἀνάλογες ἐκφράσεις ἀπαντοῦν καὶ σὲ ἄλλα κείμενα τῆς Μεταβυζαντινῆς λογοτεχνίας, εἴτε μὲ καθαρὰ γραμματικὸ ἐνδιαφέρον, π.χ. Ἐμμ. Γεωργιλά, Τὸ θανατικὸν τῆς Ρόδου (ἔκδ. Wagner), στ. 90-92.

*Ἦ οὐρανὸν κατάστρεψε, ἦλιε καὶ φεγγάρι,
ὄρη, βονὰ καὶ θάλασσα, γῆ τῆς Ρόδου, τὰ ὄρη,
κλαύσατε καὶ θρηνήσετε [.]*

[Ἀωνόμως], «Περὶ Ξενιτείας» (ἔκδ. Καλιτσουνάκη), στ. 281-283:

*Τὰ ὄρη νὰ χαλάσουσιν, ἡ γῆς νὰ ἀναστενάξῃ
οἱ πέτρες νὰ ραγίσουσιν, ὁ ἦλιος νὰ μαυρίσῃ,
τὰ δέντρα νὰ ξεροζωθοῦν [.]*

εἴτε βέβαια καὶ μὲ κάποια ἀξία λογοτεχνικὴ, π.χ. Γ. Χορτάτση, «Πανώρια» (ἔκδ. Κριαρᾶ) στ. Δ' 117 κ.έ.:

Σήμερο οἱ κάμποι ἄς ξεραθοῦν καὶ τὰ βονὰ ἔς βουλήσου,

στίχων (μέ τούς συχνοὺς παρατονισμοὺς¹ ἢ τὰ σφάλματα τῆς ὁμοιοκαταληξίας²) καὶ ἀπὸ τὴν γλῶσσα τοῦ στιχουργήματος, ποὺ παρουσιάζεται ὡς κρᾶμα καθαρεύοντος λόγου με στοιχεῖα δημοτικώτερα, ἀνάμεικτα με ξενισμοὺς³ καὶ ἰδιωματισμοὺς⁴, χωρὶς νὰ ἀποφεύγονται ἀκόμη καὶ βιασμοὶ λέξεων⁵.

Ἔτσι ὁ *Λόγος ἐγκωμιαστικός ἦτοι θρηνητικός*... ἐντάσσεται ἀπόλυτα στὸ κλίμα καὶ στὴν ἀντίστοιχη κατηγορία τῶν στιχουργημάτων τῆς ἐποχῆς του καὶ γνωρίζεται ὄχι βέβαια γιὰ τὴν λογοτεχνικὴ του ἀξία, ἀλλὰ γιὰ τὴν γραμματολογικὴ του σημασία. Αὐτὸς ἄλλωστε ὁ γραμματολογικὸς του χαρακτήρ εἶναι ποὺ δικαιολογεῖ καὶ τὴν τωρινὴ κριτικὴ ἔκδοσι.

ΚΕΙΜΕΝΟ

*Λένδρα μ' ὄλα, θρηνήσετε, ἄνθη μου, μαρανθῆτε
καὶ σεῖς φυτὰ καὶ δρούκαρπα, τώρα ξερριζωθῆτε.
Γῆς, ἄλλαξε τὴν ὄψιν σου, τὴν εὐμορφὴν θωριάν σου,
τὴν ἀνθοπλουμοστόλισιν καὶ τὴν εὐπρέπειάν σου.*

5 *Βουνὰ καὶ κάμποι, στρέψατε τὴν χαρὰν εἰς ἐλύπην,
ἀστέρες, πέσετε ἔς τὴν γῆν, ὅσ' ἔχετε τὴν φύσιν
νὰ λάμπητε, νὰ φέγγητε ὁμοῦ με τὴν σελήνην,
τὴν φεγγαρόβλον καὶ φαιδρὰν καὶ θελκτικὴν σειρήνην.*

3 θωριάν || 7 φεγγεῖτε ||

6: «καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν» (Ἀποκάλ., 6,13).

*ἄς ἄφουσι τὰ δάσητα κ' οἱ γιόρανοι ἄς μαρῖσον.
ἄς θολαθοῦν οἱ ποταμοὶ κ' οἱ βρύσες ἄς σταθοῦσι,
τὰ χορταράκι' ἄς ξεραθοῦ, τὰ δέντρον ἄς τσακιστοῦσι.
[.]
ὁ ἥλιος ὄχ τὸν οὐρανὸ χάμαι ἔς τὴ γῆς ἄς πέση
[.]
καὶ τὸ φεγγάρι ἄς χαθῆ καὶ τὰστραῖ ἄς σκοτεινιάσων.*

1. Βλ. στ. 5, 21, 33, 97, 99, 101, 175, 178, 179, 196, 225.

2. Βλ. στ. 5-6, 19-20, 23-24, 47-48, 53-54, 79-80, 81-82, 97-98, 113-114, 115-116, 125-126, 127-128, 147-148, 169-170, 183-184, 191-192, 197-198, 203-204, 217-218, 219-220, 223-224, 231-232, 237-238, 239-240, 245-246, 253-254, 255-256, 259-260.

3. Π.χ.: ἀτλάζια στ. 35, τζιαλίκη στ. 37, τραδιτόρον στ. 38, ζυμπύλι στ. 39, στράτα στ. 117, μπαλάσια στ. 192, τονορέσι στ. 212, φίνα στ. 230.

4. Π.χ.: ἀνθοπλουμοστόλισιν στ. 4, στηριγμός στ. 22, ἀκορριάκτιστα στ. 35, ἀφορμολόγησιν στ. 76, κακοτεχνοσύνη στ. 140, λαμπρόπων στ. 190, μεταβαλμοὺς στ. 234, καλοθέλησιν στ. 248.

5. Π.χ.: ἀλ'νῶν στ. 26, περ'βόλια στ. 126 (ἀλλά: περιβόλια στ. 187), περ'σσότεροι στ. 54.

Καὶ σύ ἤλιε, σκοτείνιασε καὶ κρῶψε ἐδὰ τὸ φῶς σου,
 10 τὲς λαμπηρὲς ἀκτίνες σου καὶ αὐτὸ τὸ πρόσωπό σου
 καὶ πλέον μὴ στολίζεσαι τὸν ἀγλαὸν χιτῶνα,
 διὰ νὰ φέρης εἰς τὴν γῆν ὑπέρολαμπρην εἰκόνα.
 Καὶ πόλεις ὄλες τῶν Ἀρχῶν καὶ χῶρες τῶν Μονάρχων,
 15 ἀλλάξετε φορέματα γιὰ τοῦτον τὸν τοπάρχον,
 τὸν νοητὸν ἀγγελινόν, τὸν χρυσοστολισμένον
 καὶ μ' ἀρετὲς θεόσδοτες πολλὰ χαριτωμένον,
 τὸν Στάμκο, λέγω, τὸν κλεινόν, τὸν Στάμκο τὸν ἀνδρεῖον,
 τὸν Στάμκο τὸν περιδοξον καὶ τὸν πολλὰ ἀστεῖον,
 τὸ καύχημα τῶν μουσικῶν, τὸ στέφος τῶν σπουδαίων
 20 καὶ ἡ στολὴ κ' εὐπρέπεια τοῦ κάστρου τῶν Σερβίων
 καὶ γενεᾶς Δακιτικῆς ἢ Δαβιτικῆς μᾶλλον
 ὁ στύλος καὶ ὁ στηριγμός, ὡς Ἡρακλῆ τὸν ἄλλον,
 ὁποῦ ἐρρίφθη εἰς τὴν γῆν χαμαὶ ὅσον ἓνα δένδρον
 ἀπὸ φονεῖς ἀνήμερους κ' ἐχθροὺς εἰς κάθε ἔργον,
 25 μέσα ἔς τὸ σπῖτι τῶξαινα, ὥρα τοῦ μεσανύκτου,
 διὰ πταισίματα ἀλ' ὧν, δευτέρα τῆς Ἰνδίκτου |
 ἔς τοὺς χίλιους ἑβδομημηνοκτῶ ἔτους ἀπὸ Κυρίου
 καὶ ἑξακόσιους σωστούς, εἴκοσι Γεναρίου.
 Γῆς, ἤλιε καὶ οὐρανὲ καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα,
 30 φρίξατε καὶ βοήσατε παράδοξα καὶ θεῖα
 ὅτι τὰ κάλλη τὰ λαμπρὰ καὶ ὄψις ἡ ὡραία
 κείτονται τώρα εἰς τὴν γῆν νεκρά τε καὶ ἀραῖα,
 μέσα εἰς τὴν περιοχὴν τῆς κοινῆς ἐκκλησίας,
 Κυριακῆς τῆς μάρτυρος καὶ θαυμαστῆς Ἁγίας.
 35 Τὰτλάζια τὰκορνιάκτιστα καὶ γοῦνες αἱ τιμίες
 νὰ στοιβαχθοῦσι μέσ' ἔς τὴν γῆν γιὰ τὲς καινοτομίες
 τοῦ Βόηβοντα, τοῦ ἄθεου τζιαλίκη, τοῦ Κορνιάρη,
 τοῦ τραδιτόρου τᾶπιστου καὶ σκόλου τοῦ λυσσιάρη!
 Ἄλλὰ τί κλαίγω φορεσιές; Δὲν κλαίγω τὸ ζυμπύλι.
 40 ὁποῦ ἔμοσκογλύκαινε τοὺς πάντας εἰς τὰχείλι,
 τοὺς φίλους καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ μάννα καὶ πατέρα
 καὶ τὴν ἀθλίαν σύζυγον, ξέν' ἀπὸ ξέν' ἀέρα!
 Τώρα μαράνθη κ' ἔλειψε καὶ ἀφήκεν τὸ τραγοῦδι
 καὶ πάντες τὸ θρηνολογοῦν πὸς ἡγάσαν τὸ λουλούδι.

9 σ' ἤλιε || 36 μεζειν || 38 λυσιάρου || 41 σύγγενεις || 44 λολούδι ||

9: «καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας» (Ἀποκάλ., 6,12). 29-30, 45-47: «ἔφριξεν ἡ γῆ καὶ ὁ ἥλιος, Σῶτερ, ἐκρύβη...», «φρίξον τῷ θεάματι, οὐρανὲ» (Ἐγκώμ. Ὁρθρου Μ. Σαββ., Στ. β').

- 45 Γῆς, ἥλιε καὶ οὐρανὸν καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα,
 χτίσματα καὶ ποιήματα οὐράνια καὶ θεῖα,
 φρίζατε καὶ βοίσατε μεγαλοφώνως ὅλα
 καὶ μετ' ἐμᾶς θρηνήσατε παντοτινὰ καὶ τώρα
 εἰς τὸν μέγαν χαλασμόν καὶ ἔς τὴν πολλ' ἀδικίαν,
 50 ὁπῶγινε ἔς τὰ Σέρβια, ἔς αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν,
 ἔστοντας νὰ ὠρφάνευσαν παιδιὰ ἀπὸ πατέρα
 καὶ ἀπὸ ἄνδρα ἠχίρευσαν γυναῖκες πρὸς ἐσπέρα. |
 Μεγάλως ἀδικήθησαν πτωχοὶ πολλ' ἐκ τοῦ κάστρου
 κ' ἐκ τὰ χωριὰ περ' σσότεροι, ἐστερημέν' ἀπ' ἄσπρα,
 55 γιὰτὶ κοινῶς ὄλλ' ἔχασαν, ὅλοι, τὸν εὐεργέτην,
 ὅλοι τὸν ἀντιλήπτορα, τὸν θεῖον ὑπηρέτην.
 Οἱ ἱερεῖς ὡς ἐδλαβῆ, οἱ μοναχοὶ σπουδαῖον,
 νέοι τε καὶ οἱ γέροντες τὸν εἶχαν ὡς ἐδραῖον·
 καὶ τώρα τὸν στερεύθησαν καὶ κλαίγουν καὶ θρηνοῦσιν
 60 καὶ τὸν Θεὸν παρακαλοῦν καὶ τὸν ἀντιβολοῦσιν
 νὰ κάμη τὴν ἐλέησιν, ὡς δίκαιος ποὺ εἶναι,
 γιὰ νὰ τὸν δώσῃ γλήγορα ἔς τὸν οὐρανὸν ἐμβῆναι,
 νὰ ψάλλῃ, νὰ ὑμολογῇ ὁμοῦ μὲ τοὺς Ἀγγέλους
 τὸν ὑπερύμνητον Θεὸν καὶ μ' ὄλους τοὺς δικαίους
 65 καὶ νὰ ὑπεραγάλλεται ἐβλέποντας ἐκεῖνες
 τὲς ἄρρητες καὶ θαυμαστὲς καὶ ἔκλαμπρες ἀκτῖνες
 τῆς τριφεγγοῦς θεότητος καὶ πρώτης ἐξουσίας,
 τῆς οὐρανοῦ φύσεως καὶ γῆϊνης οὐσίας
 καὶ μὲ τοὺς λευκοστόλιστους ἀπὸ καιρὸν μαρτύρους,
 70 χιλιάδας εἰκοσ' τέσσαρες, πρεσβυτέρους τοὺς θεῖους
 νὰ ἱκετεύσουν τὸ συχνὸν τὸν ἄναρχον Μονάρχην
 καὶ ποιητὴν μονώτατον, τοῦ Οὐρανοῦ τοπάρχην,
 λέγοντας· «πότε, Κύριε, δίδεις τὴν τιμωρίαν
 ἔς ἐκείνους ποὺ ἐφόνευσαν ἡμᾶς εἰς μαρτυρίαν
 75 καὶ ἔχυσαν τὸ αἷμά μας ἔς τὴν γῆν χωρὶς αἰτίαν,
 χωρὶς ἀφορμολόγησιν καὶ κάκωσιν καμμίαν;»
 "Ὅστις τοὺς ἀποκρίνεται, μὲ πρόσωπον πραῖον,
 ἀκόμη νὰ ἔχων σιωπὴν κ' ὑπομονὴν βαθεῖαν, |
 ἔως καιρὸν πολλὰ μικρὸν ἐτούτου τοῦ αἰῶνος,
 80 καὶ τότε τὸ ποθοῦμενον νὰ λάβουν τῆς Ἐώας,

54 χωριὰ || 78 βαθεῖων

73-80: «ἔως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἄγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ στολὴ λευκὴ καὶ ἐρρέθη

αὐτοὶ μὲν τὸν Παράδεισον νὰ ἰδοῦν καὶ ν' ἀπολαύσουν
 ἐκεῖνοι δὲ τὴν Κόλασιν, τὴν πίσσαν καὶ τὴν καῦσιν
 καὶ νὰ εὐφραίνωνται αὐτοί, ἐκεῖνοι δὲ νὰ κλαῖσιν,
 οἱ μὲν ὡσάν ᾿ς τὸν Οὐρανόν, οἱ δὲ ὡσάν ᾿ς τὴν σβέσιν·
 85 καθὼς ὁ Εὐαγγελιστὴς λέγει καὶ Θεολόγος
 ᾿ς τὴν θείαν ᾿Αποκάλυψιν, τοῦ Ζεβεδαίου γόνος,
 νὰ πλύνωσι τὰ αἵματα καὶ τὰς στολὰς τοὺς μόνου
 ἐν αἵματι καὶ ὕδατι ἁγίου τοῦ ἁμόμου
 καὶ νὰ τὰς ἐκλαμπρύνωσιν ὡς τὴν λευκὴν χιόνα,
 90 νὰ βασιλεύουν σὺν Χριστῷ ᾿ς τὸν ἅπαντα αἰῶνα,
 μὲ τοὺς ᾿Αγγέλους νὰ ᾿μιλοῦν καὶ μὲ τοὺς ᾿Αποστόλους,
 μὲ τοὺς Προφῆτας τοὺς σεπτοὺς καὶ θείους ᾿Αθλοφόρους
 καὶ μὲ ᾿Ιερομάρτυρας, ᾿Οσίους καὶ Δικαίους
 καὶ ᾿Ιερόρχας ἅπαντας, Πατέρας τοὺς Νικαίους,
 95 νὰ ἐντροφοῦν χαιρόμενοι κάλλη τοῦ Παραδείσου
 ὑμνολογοῦντες τὸν Χριστόν, κτίστην καὶ τῆς ἀβύσσου,
 ὅστις γιὰ ᾿λίγην στέρησιν τῆς ζωῆς τῆς προσκαίρου
 τοὺς ἐχάρισε στέφανον πολυτελεῆ καὶ χαιροῦν·
 Γιὰ ᾿λίγην τέρψιν μάταιαν τούτου τοῦ φθαρτοῦ κόσμου
 100 ἀντήλλαξαν τὴν ἄφθαρτον τοῦ ἀθανάτου δόμον.
 Καὶ ἠξιώθησαν λοιπὸν κοινωνοὶ νὰ γενοῦσιν
 τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ καὶ πρῶτοι νὰ φανοῦσιν,
 διὰ νὰ βλέπουν καθαρῶς τὴν ἁγίαν Τριάδα
 ἀμέσως τε καὶ προσεχῶς, Χριστόν σὺν τῇ Δνάδα, /
 105 ὡς λέγει ὁ ᾿Απόστολος, τὸ σκεῦος τοῦ ᾿Υψίστου
 τῆς ἐκλογῆς τῶν μαθητῶν Θεοῦ καὶ μόνου Κτίστου,
 καὶ μὲ τοιαύτην ἔλλαμψιν καὶ θείαν παρρησίαν
 νὰ δέωνται παντοτινὰ Θεοῦ τὴν Μοναρχίαν,
 εἰς τὸ νὰ κάμη τάχιστα νὰ γένη Παρουσία
 110 Δευτέρα, ἡ φορικτότατη καὶ πᾶσι πεφρικυῖα.
 Νὰ ἀπολαύσῃ δηλαδὴ ὅλους τοὺς ποθητούς του
 καὶ ἐκ καρδίας φίλους του καὶ συγγενεῖς ᾿δικούς του,

αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτενεσθαι ὡς καὶ αὐτοῖς» (Ἀποκάλ., 6, 10-11).

85 κ(αι) μέγας Θεολόγος || 93 ᾿Ιερὸ Μάρτυρας || 110 Δεύτερα ||

87-90: «καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁγίου. Λιὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ» (Ἀποκάλ., 7, 14-15). 91-92: «καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται» (Ἀποκάλ., 18, 20). 101-102: «κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων» (Β' πρὸς Κορινθ., 1, 7). 105-106: «σκεῦος ἐκλογῆς ἐστίν μοι οὗτος» (Πράξ., ᾿Αποστ., 9, 15).

- ὅτι τοὺς ἀπαρνήθηκεν ἐξαίφνης κι ἀνελπίστως
 καὶ δὲν τοὺς ἐχαιρέτισεν οὐδὲ ποσῶς τοὺς πλείστους,
 115 οὔτε τοὺς ἀπεκρίθηκεν εἰς τᾶμετρα τὰ δάκρυα,
 ὅπ' ἔχυναν διὰ ταυτὸν ἀπ' τᾶθλια ὀμμάτια,
 ἔστοντας νὰ ἀρχίνησε τὴν στράταν νὰ ὀδεύῃ
 τοῦ Οὐρανοῦ τότες εὐθὺς καὶ νὰ περιπολεύῃ,
 γιὰ τὴν ὁποία ἔφρόντιζε καὶ πάντα ἔμελετοῦσεν
 120 τὰ δὲ ἔδικά μας γῆϊνα ὅλα τᾶλησμονοῦσεν
 κι ἀρνήθηκε μονογενῆ υἱὸν μηνῶν δεκάξι
 καὶ ἔς τὴν κοιλίαν ἕτερο κατὰ τὴν αὐτὴν τάξι·
 ἀρνήθη μάννα, ἀδελφὰς καὶ χρήσιμον πατέρα,
 ὅλους, ὅποῦ ὀδύρονται τὰ νῦν εἰς τὸν ἀέρα.
 125 Καὶ τί νὰ λέγω τὰ πολλὰ καὶ ν' ἀρηνῶ τὰ πλείστα,
 ζευγάρια, περὶ βόλια καὶ πλούτη τὰ περίσσα,
 ὅποῦ τὰ καταφρόνησε καὶ τᾶφησε ἔς τοὺς κάμπους
 ἀγκαλὰ νὰ ἔκοπίαζε νὰ τᾶποκτῆση ὄντως.
 Καὶ δὲν ἐγίνωσκε ὡς ἡμεῖς τὰ τοῦ καιροῦ συμβάντα,
 130 ἀμ' ὑπερμάχει ὡς οὐδεὶς νὰ τὰ κερδήσῃ πάντα. |
 Μὲ τὴν πολλὴν του φρόνησιν καὶ σωφροσύνην ἄκραν
 ἐπέρασε τοὺς γέροντας ἔς ἐ νουθεσίαν πᾶσαν.
 Νόμοι ἦσαν οἱ λόγοι του καὶ κρίσεις τὰ ρητὰ του,
 ὀπότεν ἐδικαίωνε πτωχοὺς μὲ τὰ καλά του.
 135 Ἐφάνη ὡς ἄλλος Λαβιδ εἰς τὸν καιρὸν ἐτοῦτον
 καὶ Γολιάθ ἀπέκτεινε, τὸν νοητὸν σκηπτοῦχον.
 Ἐφάνη ἄλλος Δανιὴλ εἰς τὴν δικαίαν κρίσι
 καὶ ἐκλεξε τὸν θάνατον παρὰ νὰ ἁμαρτήσῃ.
 Ἐφάνη νέος Ἰωσήφ ποθῶν τὴν σωφροσύνην
 140 καὶ Αἰγυπτίαν ἔφυγε, τὴν κακοτεχνοσύνην.
 Ἐφάνη τέλος Ὀδυσσεὺς κ' ἔφυγε τὲς Σειρήνες,
 τὲς κολακεῖες τὲς πολλὰς σὺν ταῖς παραφροσύναις.
 Ἐφάνη κ' ἕνας Νάρκισσος ἔς τᾶσύγκριτα τὰ κάλλη
 καὶ εἰς τὴν ὠραιότητα, ὅποῦ πάντ' ἀναθάλλει,
 145 μὲ τὴν ὁποίαν πάντοτε ἔτόξευε τοὺς παρόντας,
 ὡς Ἀχιλλεὺς καὶ Ἔκτορας τοὺς ἐν ἐκείνοις ὄντας.
 Γιὰ τοῦτο ξένοι καὶ ἔδιοί, γονεῖς καὶ συγγενεῖς τε,
 φίλοι του καὶ πραγματευταὶ κοινῶς τὸν συμπονεῖτε.
 Καὶ ἐκ τῆς μνήμης σας λοιπὸν ὅλους παρακαλοῦμεν
 150 μὴ τὸν ἀποξενώσητε καὶ σᾶς ἀντιβολοῦμεν.

- Μόνον ἡμέρας καὶ νυκτός, μηνῶν ὅλων καὶ χρόνων,
 πρεσβύτεροι καὶ ἱερεῖς ὁμοῦ μὲ διακόνων
 καὶ ἱερομονάχων τε μαζὶ μ' ἀρχιερέων
 καὶ τῶν ὁσίων μοναχῶν ὁμοῦ μὲ τῶν δικαίων
 155 καὶ κοσμικῶν θεοσεβῶν μετὰ τῶν καλογράφων
 πενήτων τε καὶ ὀρφανῶν ἅμα μετὰ χηρῶν, /
 ἐπικαλεῖσθε Κύριον, πῶχει τὴν ἐξουσίαν
 νὰ βάλῃ εἰς τὴν γέενναν καὶ εἰς τὴν ἀπουσίαν
 τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς καὶ ὅποιον θέλει πάλιν,
 160 νὰ βάνῃ εἰς τὴν Κόλασιν, τὴν βασιλείαν ἄλλην,
 κ' ἔτζι νὰ βάλῃ τὸ λοιπὸν κι αὐτὸν τὸν καλὸν νέον
 ἕς ἐκείνην τὴν ἀνάπαυσιν, ὡς μέγα φιλοθέον,
 τὸν Στάμκο, λέγω, τὸν κλεινὸν καὶ τὸν ἀνδρειωμένον
 καὶ τὸν ἡλιοπόρσωπον καὶ τὸν χαριτωμένον,
 165 ὁποῦ ἔχε τὰ χαρίσματα Πνεύματος τοῦ Ἁγίου
 ἑπτὰ ὅλα καὶ τέλεια αὐτοῦ τοῦ παναγίου:
 τὴν σοφίαν καὶ σύνεσιν καὶ μὲ τὸν θεῖον φόβον
 τὴν γνῶσιν καὶ εὐσέβειαν, ἰσχύν, βουλὴν καὶ λόγον
 καὶ μετὰ ταῦτα ἀκομὴ τῆς ψυχῆς ταῦτες εἶχε
 170 τὲς τέσσερες τὲς ἀρετές, τὲς γενικὲς μετῆλθε,
 δικαιοσύνην, φρόνησιν, ἀνδρείαν, σωφροσύνην,
 ὁμοῦ καὶ μὲ τοῦ σώματος τὴν τετρακτὸν ἐκείνην,
 τὴν ρώμην, ὠραιότητα, ὑγίαν, ὀλοκληρίαν,
 ὁποῦ στολίζουσαν τὸ κορμὶ καὶ τὴν ψυχὴν τὴν θεῖαν.
 175 Γιὰ ταῦτες ἠξιώθηκε ἕς τὴν ζωὴν τούτην πρῶτον
 χαριτοβρύτων δωρεῶν ἐκ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων
 καὶ δεύτερο ἕς τὴν μέλλουσαν μεγάλων χαρισμάτων
 καὶ ἀναπαύσεως πολλῆς, οὐρανίων ταγμάτων.
 Καὶ ἀληθῶς στερεύθηκε τῆς ζωῆς τῆς προσκαιροῦ,
 180 ἀμὴ πάλιν ἀπώλανσεν οὐρανίας καὶ χαίρον.
 Στερεύθηκε θνητοῦ πατρὸς κ' ἔτυχεν οὐρανόου,
 ὁμοίως καὶ μητρὸς θνητῆς, ἀμ' ἠῦρεν αἰωνίου. /
 Καὶ τὸ πλέον χειρότερον, στερεύθηκ' ὁμοζύγου
 γῆνης, ἄλιγοχρορικῆς, τοῦ κοσμικοῦ θορούβου,

161 βάλῃ || 180 οὐρανία || 182 αἰωνία || 184 ὀλιγοχρορικῆς ||

157-158: «ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν» (Λουκ. 12, 5). 160: «πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ [Σατανᾶ];» (Ματθ., 12, 26 - Λουκ., 11, 18). 181: «ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος» (Ματθ., 6, 14, 18, 35). 186: «ἡ εἰσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν» (Ἐπιστ., Πέτρ., β', 1, 11).

- 185 ἀμ' ἀντ' αὐτῆς τοῦ ἴδῳθηκεν ἄλλη τιμιωτέρα,
ἢ Βασιλεία Οὐρανῶν, ἢ αἰωνιωτέρα.
Στερεύθη περιβόλια—κἀγὼ ὁμολογῶ το—
ἀμ' ἀντὶ τούτων ἔλαβε Παράδεισον τὸν πρῶτο.
Στερεύθη δόξες καὶ τιμὲς γηϊνῶν ἐξ ἀνθρώπων
- 190 ἀμὴ ἐκκληρονόμησεν Ἄγγέλων τῶν λαμπρόπων.
Στερεύθη τέλος σπίτια καὶ πλούσια παλάτια,
ἀμ' ἤρρε τὰ θεόκτιστα, σωστά ὡσὰν μπαλάσια,
κτισμένα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ κατοικαίει μέσα
μὲ ἄλλους τόσους δίκαιους, νέους χωρὶς τουρνέσια,
- 195 ἐκεῖ πὸν νύκτα δὲν θεωρεῖ, ἀμὴ ὄλο λαμπρότης
καὶ φωτοφάνεια πολλῇ τῆς ἀξίας τῆς πρώτης,
διατ' ὡσπερ φωτοφανεῖς λαμπάδες ἔμπροσθέν του
αἱ ἐλεημοσύνης του λάμπουν καὶ ἀρετές του
καὶ καλωσύνης π' ἔκαμεν ἔς πτωχοὺς καὶ πεινασμένους
- 200 καὶ ἔς γυμνοὺς καὶ ἄπορους καὶ ἔς τοὺς φυλακωμένους,
ἔς ἱερεῖς καὶ λειτουργοὺς, ραοὺς καὶ μοναστήρια,
ὄλα αὐτὰ τὸν ἔκαμαν κ' ἔμαθε τὰ μυστήρια.
Καὶ ἐδιάβη τοὺς πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἐναρέτους
κ' εἰς ψαλτικά κ' εἰς γράμματα, λέγω ἀναμφιλέκτως.
- 205 Γιὰ νὰ πιστώσω τὸ λοιπὸν τὸν λόγον μου ἐτοῦτον,
χρηζέει νὰ φέρω μάρτυρας πιστότατους τοσοῦτον
ἀμὴ ὄχ' ἕναν μάρτυρα ἢ δύο ἢ διακόσιους,
ἀλλὰ πλῆθος πολλότατον ἐκ τόπων ἐνακόσιους, |
γιατὶ καλὰ τὸν ἤξευραν ἀπ' ὄλην Οἰκουμένην
- 210 πὼς ἦτον ἀνεταιρίαστος ψυχὴν χαριτωμένην.
Κ' εἰς τὸ κορμὶ πλειότερον καὶ ἔς ὄλα του τὰ θέσια
ἀπέργα κάθε εὐγενῆ καὶ ἔς τὰ πολλὰ τουρνέσια,
ὄτ' ὠριζε τὰ πλοῦτη του κὶ ὄχι τὰ πλοῦτη ἑκείνων,
ὡς τὸ παθαίνουν οἱ πολλοὶ ὅμοιοι τῶν Ἑλλήνων,
- 215 ὁποῦ κρατοῦν τὰργύρια ἕως τὸν θάνατόν τους
καὶ τότε τὰ ἀφίνουσι καὶ χάνουν τὸν μισθὸν τους.
Ἄμὴ αὐτὸς ὡς γνήσιον εὐσεβῆ πατρὸς τέκνον
τὰ ἔστειλε πρῶύτερα, ὡς πολλοὶ τὸ κατέχουν

196 φωτοφάνεια || 201 μοναστήρια || 202 μυστήρια || 218 κατέχουν ||

202: «ἡμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν» (Ματθ., 13, 11).
216: «ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν» (Ματθ., 6, 2, 5, 16). 223-224: «Μὴ θησανρίζετε ὑμῖν θη-
σανροὺς ἐπὶ τῆς γῆς ὅπου σῆς καὶ βρώσις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι, καὶ
κλέπτουσιν ἡσανρίζετε δὲ ὑμῖν θησανροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρώσις ἀφανί-
ζει καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσι, οὐδὲ κλέπτουσιν» (Ματθ., 6, 19-20).

- μοιράζοντας εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ σκλαβωμένους σκλάβους
 220 καὶ ᾗς ψυχοδοσίματα καὶ ᾗς πένητας ἄλλους.
 Κ' ἔττι τὰ ἐπροέπεμψε ᾗς τὴν ἄνω κατοικίαν
 τῶν οὐρανόων τε μονῶν, θείαν καὶ αἰωνίαν,
 ἐκεῖ ποὺ κλέπτῃς δὲν πατεῖ, οὔτε σκώληξ τὰ τήκει,
 ὡς ἔγινε τὰ ἴλοισα, ὅπου ᾗς εἰς τὸ σπίτι.
 225 Ὅθεν τὰ θέλει εὔρ' ἐκεῖ, ᾗς τοῦ Κριτοῦ τὰς παλάμας,
 ὡς λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, ὁ στερεὸς ἀδάμας·
 γὰρ τὰ ὁποῖα βέβαια ὁ κτίστης τῶν ἀπάντων
 ἀντὶ τὸ ἓνα ἑκατὸν τὸν δίδει τέλος πάντων,
 ν' ἀγάλλεται παντοτινὰ ᾗς ὅλα τὰ κάλλ' ἐκεῖνα
 230 τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς, τὰ ἔκλαμπρα καὶ φῖνα,
 ἐκ τῶν ὁποίων τῆς τρυφῆς καὶ πολλῆς εὐφροσύνης
 ν' ἀλησμονᾶ τὰ γήϊνα μ' ὅλες τὲς κακωσύνες.
 Γιατὶ καὶ λύπες καὶ χαρὲς ἐδῶ εἶχεν ἀντάμα
 καὶ κόπους καὶ μεταβαλμούς, τοὺς πλείστους ἐν τῷ ἄμα, |
 235 ἀμὴ ἐκεῖ ὅλο χαράν, ὅλο τρυφήν καὶ τέρωψιν,
 χωρὶς καμμίαν δοκιμὴν καὶ πικρὰν ἄλλην σκέψιν.
 Καὶ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον βλέπει τὸν Κύριόν μας
 καὶ χαίρεται τὴν ὄρασιν αὐτοῦ τοῦ Ποιητοῦ μας,
 ποὺ λάμπει ὡς τὸν ἥλιον καὶ ὡς τὸ φῶς ἀστράπτει
 240 καὶ τέλος ὡς ὑπέρολαμπρον διαμάντι ἀναθάπτει.
 Τὸν ὁποῖον ὡς δίκαιον παρακαλεῖ κάθ' ὄρα,
 γὰρ κάμῃ τὴν ἐκδίκησιν εἰς τοὺς ληστάδες τώρα,
 ὡς εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν λέγει ὁ Θεολόγος,
 καὶ Τοῦ ᾗς πὲν ὅλου μὴν ἀργῆ ὁ Υἱός τε καὶ Λόγος.
 245 Καὶ μάλιστα τοῦτο ζητᾶ ὄχι διὰ τὴν ἔχθραν,
 ἀλλὰ διὰ τὴν ἔνωσιν τῶν συγγενῶν καὶ φίλων,
 ὅπου ποθεῖ γὰρ ἐνωθῆ πάντοτε μετ' ἐκείνους

224 ὅπ' οὔχεν || 241: δίκαιος || 244 τοῦ πᾶν ὅλου || 245 τοῦτο τὸ ζητᾶ || 246 καὶ φέρων
 (βλ. ὅμως στ. 112, 148, 249) ||

225: «ὁ πατήρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ» (Ἰω., 3, 35). 225-229:
 «οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς
 ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ ἔνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, εἰ μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα» (Μάρκ., 10, 29-30).
 237-239: «διὰ παντός βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ., 18, 10).
 —«βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρον ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον» (Πρὸς
 Κορινθ. α', 13, 12)—«καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος» (Ἀποκάλ., 10, 1). 241-242, 244:
 «καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἔως τότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρι-
 νεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν.» (Ἀποκάλ., 6, 9-10).

250 *διὰ τὴν καλοθέλησιν, ὁπόχει πρὸς ἀπτείνους·
καὶ πρὸς ἡμᾶς τὰ μάλιστα τοὺς φίλους του θέλ' ἔχει,
ὥσπερ τὸ ἔχομε κ' ἡμεῖς, ποῦ Θεὸς τὸ κατέχει.
Τὸ λοιπὸν ὅλοι μας κοινῶς τῶρ' ἄς παρακαλοῦμεν
τὸν Κύριόν μας καὶ Θεὸν κ' ἔτζι ἄς δεηθοῦμεν
ὅτι, ἂν μᾶς ἐστέρησε ἐδῶ ἴς τὴν ζωὴν ταύτην
ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν λαμπρὸν καὶ ἔξοχον τοπάροχην,
255 *κἂν ἐκεῖ εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ μᾶς ἐνώση τότε,
γιὰ ν' ἀγαλλώμεσθην ὁμοῦ δοξάζοντες αὐτόν τε
Θεὸν τὸν Παντοκράτορα καὶ ἄναρχον πατέρα
τό τε φῶς τὸ τρισήλιον, ὁποῦ δὲν ἔχ' ἐσπέρα
μετὰ δὲ τοῦ Μονογενοῦς καὶ Πνεύματος Ἁγίου
260 *εἰς αἰῶν' ἀτελεύτητον δόξης τῆς αἰωνίου. |
'Αμὴν, ἀμὴν καὶ Γένοιτο, ὡς ψάλλ' ἡ Ἐκκλησία'
καὶ πάντες κοινῶς δέονται ἐν τῇ μυσταγωγίᾳ
τούτου τοῦ ἡλιόμορφου καὶ νεανία Στάμκου,
ὅπ' ἔλειψ' ἐκ τοῦ λόγου μας ὡς ἄνθος ἐκ τοῦ κάμπου.***

Τέλος

τῶ δὲ Θεῶ δόξα.

259 *μονογενοῦς, Υἱοῦ κ(αὶ) || 263 τοῦ ἡλιόμορφου ||*

Γ Λ Ω Σ Σ Α Ρ Ι Ο ¹

<i>ἀγάλλομαι</i> [ἀ' πληθ. ὑποτ. ἐνεστ.: ἀγαλλώ- μεσθην], 256	<i>ἀτλάζι</i> , τὸ < ἀραβ. atlas=εἶδος μεταξωτοῦ ὑφάσματος, 35
<i>ἀγκαλά</i> < ἂν καλά (σύνδ.)=ἂν καί, 128	<i>ἀφορμολόγησις</i> , ἡ=ἀφορμή, 76
<i>αἰώνιος</i> [συγκρ.: αἰωνιωτέρα], 186	<i>ἀχείλι</i> , τό, 40
<i>ἀκορνιάκτιστος</i> < ἄ(στερ.) + * κορνιακτι- στός=αὐτός ποῦ δὲν ἔχει ἐπάνω του σκό- νη, καθαρός, 35	<i>δρούκαρπο</i> , τὸ=βαλανιδιά, 2
<i>ἀμὴ</i> [ἀμ'] (σύνδ.)=ὅμως, ἀλλά, 130, 180, 185, 190, 207, 217, 235	<i>ἐβλέπω</i> [μτχ.: ἐβλέποντας], 65
<i>ἀνεταιρίαστος</i> =ἀταίριαστος, 210	<i>ἐδὰ</i> (ἐπίρρ.)=τώρα, 9
<i>ἀνθοπλουμοστόλισις</i> , ἡ=στολισμός με λου- λούδια, 4	<i>ἐκ</i> + αἰτ.=ἀπό, 54, 208
<i>ἀριθμῶ</i> =ἀπαριθμῶ, 125	<i>ἐκλέγω</i> [ἀόρ. ἔκλεξε], 138
<i>ἄσπρα</i> , τὰ=χρήματα, 54	<i>ἔστοντας</i> (σύνδ. καὶ ἐπίρρ.)=ἐπειδὴ, με τὸ νὰ, 51, 117
	<i>ἔτζι</i> (ἐπίρρ.)=τοιουτοτρόπως, 161
	<i>ζενγάρι</i> , τὸ=ζεῦγος βοδιῶν ἢ ἔκτασις γῆς, 126

1. Σημειώνονται λέξεις ξενικές, ιδιωματικές ἢ γραμματικές ἰδιοτυπίες.

- ζιμπύλι, τὸ < τουρκ. sübül=ύάκινθος, 39
 ἡλιοπρόσωπος=αὐτὸς ποὺ ἔχει πρόσωπο
 λαμπερὸ ὅπως ὁ ἥλιος, 164
 ἡλιόμορφος=ὠραῖος κατὰ τὴν μορφή και
 λαμπερὸς ὅπως ὁ ἥλιος, 263
 κακωτεχνοσύνη, ἡ=κακὴ ἐνέργεια, 140
 κακωσύνη, ἡ=κακία, 232
 καλόγρια, ἡ [γεν. πληθ.: καλογοράδων], 155
 κωλοθέλησις, ἡ=καλὴ διάθεσις, 248
 Κογνιάρης < τουρκ. Konya (=Ἰκόνιο)=
 Τοῦρκος ἀπὸ τὸ Ἰκόνιο, «Κονιάρος», 37
 λαμπρόπος (?) [γεν. πληθ.: λαμπρόπων]=
 λαμπερὸς κατὰ τὴν ὄψι, 190
 λωσιάρης, λωσσασμένος, 38
 μεσάνωκτα, τὰ [γεν. ἐν.: μεσανόκτου], 25
 μεταβαλμός, ὁ=μεταλλαγὴ, 234
 μόνος [ὑπερθ.: μονότατον], 72
 μοσκογλωκίνω, 40
 μπαλάσι [πληθ.: μπαλάσια] < τουρκ. balâ=
 ὕψηλός, τεράστιος, 192
 περιπολεύω=περιοδεύω, περιπλανῶμαι, 118
 πολὺς [ὑπερθ. πολλότατον], 208
 στερεόμαι [παθ. ἄορ.: στερεύθη και στερεύ-
 θηκε]=στεροῦμαι, 179, 181, 189, 191
 στηριγμός, ὁ=στήριγμα, 22
 τραδιτόρος < ἰτ. traditore=προδότης, 38
 τζιαλίκης < τουρκ. zalik=αὐτὸς ποὺ κλί-
 νει, ποὺ ἔχει σημάδι πληγῆς, ὁ ξέθωρος,
 37
 τοπάρχος, ὁ=τοπάρχης, 14
 τουρνέσι, τὸ [πληθ.: τουρνέσια < γαλλ. touf-
 nois=νόμισμα, 194, 212
 φιλοθέος [φιλόθεος]=εὐλαβῆς, 162
 φίνος < ἰτ. fino=λεπτὸς, ἐκλεκτὸς, 231
 φυλακόνω [μτχ.: φυλακωμένος]=φυλακίζω,
 200
 χήρα, ἡ [γεν. πληθ.: χηράδων], 156
 ψυχοδόσιμο, τὸ [πληθ.: ψυχοδοσίματα]=δω-
 ρεὰ (γιὰ μελλοντικὴ ψυχικὴ σωτηρία),
 220

SUMMARY

P h a i d o n B o u b o u l i d i s, «Stamkos Dakos' Lamentation». A 17th century anonymous versified work.

In the introduction, matters referring to the edition, content, and character of a versified work dating from 1679 as well as the influence exerted on the anonymous poet by passages in the Bible are examined; (concurrently, parallels with texts of post-Byzantine Greek literature are suggested), and the literary significance of the work is indicated. The edited text with a critical commentary and mention of the sources (*testimonia*) is presented, and a Glossary of foreign and dialectal words or grammatical peculiarities follows.